

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1975

BRNO 1977

DALŠÍ PROZKOUMANÁ ČÁST HORÁKOVSKÉHO SÍDLIŠTĚ V RAJHRADĚ

/ okr. Brno - venkov /

Jindra Nekvasil, AÚ ČSAV Brno

/ Tab. 7 /

Výzkum slovanského pohřebiště nad Rajhradem pokračoval v roce 1975 vzhůru po svahuk severovýchodu. Na otevřené ploše bylo také zachyceno pokračování sídliště horákovské kultury¹. Tři velké obytné jámy tvořily nepravidelné seskupení a v jejich okolí bylo roztroušeno několik menších zásobních jam. Tyto jsou však datovány jen málo výraznými střepy a mohou patřit i k sídlišti podolské kultury.

Jáma č. 8 byla nejmenší z obytných jam a měla téměř čtvercový půdorys se zaoblenými rohy /340 x 340 cm/. Nebyla ani hluboká, její dno se nalézalo v hloubce 100 cm od hladiny odhrnutého podloží. Při jedné straně byly v rozích vyhloubeny kúlové jamky.

Půdorys druhé z těchto jam /č. 7/ dosahoval velikosti 600 x 220 cm a dno bylo až v hloubce 140 cm. Ovšem nezachytili jsme u ní již původní průběh stěn, protože byly již zhrouteny do zásypu jámy, zvláště v místech, kde byl podloží jemný písek; ale ani jemná jílovitá hlína střídající se se šterkem nebyla natolik pevná, aby nebyla postupně odtrhávána. Zdá se, že sesuvu stěn se snažili zabránit již původní obyvatelé osady a to zpevněním stěn kúly. Ve dně jámy jsme totiž zjistili množství dolíků, které při jedné z delších stran tvořily přímo hustou linii. Dolíky byly také nahromaděny do rohů jámy, ovšem byly tam nakupeny do nepravidelných shluků, takže k jednoznačnému vysvětlení účelů kúly nelze dojít. Pozoruhodný byl i zásyp jámy: byl zvrstven jak z humosní hlíny, tak ze zeminy z otržených stěn, ale i z mocných vrstev popela, přepálené hlíny a dokonce i z velkých mazanícových bloků. Takového množství se nedá vysvětlit jen zhroutením vypálených výmazů stěn předpokládané nadzemní konstrukce obydlí a odpadem z ohniště. Zřejmě tu v bezprostřední blízkosti jámy musely být nějaké větší pece.

Jáma č. 9 byla ještě větší /600 x 560 cm v půdoryse/ a ještě hlubší /180 cm od hladiny podloží/. Navíc v jejím rohu byl vyhlouben sklípek, zasahující až pod její dno. Také tato jáma měla povětšinou stržené stěny, ale místy se udržely v původní podobě, hlavně tam, kde podloží byla jílovitá hlína. Ve dně jámy bylo zaznamenáno 7 kúlových jamek, tak nesouměrně rozmístěných, že se nedá odhadnout, k jakému účelu sloužily. Zásyp byl obdobný jako u jámy 7, tedy s mocnými vrstvami popela a spálené hlíny a ještě i několika velkými kameny. Vrstva spálené hlíny vnikla i do sklípku a částečně jej zasypala, při tom se odtrhlo kus jeho stropu. Na této vrstvě jsme našli lidskou kostru a podle ní se dalo usoudit, že tělo bylo nesouměrně pokrouceno do kozelce. Předběžně se můžeme zmínit i o tom, že na kostře byly zpozorovány zlomeniny. Kostru zčásti překrýval balvan hlíny spadlý znovu ze stropu a zčásti pak byla zanesena vrchními humusovitými nánosy, vzniklými asi při přirozeném zanášení jámy. Zásyp jámy pak prorážela úzká kúlovitá jáma, která zasahovala až 50 cm pod její dno. Byla vybírána v době, kdy jáma nebyla ještě zcela zasypána, ale k přesnějšímu datování v ní nebyly průkazné nálezy.

Všechny tři obytné jámy obsahovaly velké množství střepů z nádob a zvířecích kostí. Pokud byly uloženy v popelovitých vrstvách, byly silně přepáleny. V zásypech jam byly nalezeny také přesleny /j. 7,8/, zlomky závaží /j. 8,9/, hojně kostěných nástrojů, zlomek zděře /j. 7/ i železný nožík /j. 7/.

P o z n á m k a :

1 J. Nekvasil, Pokračování výzkumu v Rajhradě - objekty horákovské kultury, PV 1973, Brno 1974, 41.

Der weitere untersuchte Teil der Horákovser Siedlung in Rajhrad /Bez. Brno - venkov/. Die Grabung setzte auf der Grabungsfläche der slawischen Siedlung auch im Jahre 1975 fort¹. Es wurde hier eine Gruppe von drei Wohngruben und ausserdem einige kleinere Vorratsgruben abgedeckt. In den Böden der Wohngruben stellte man Pfostengruben fest, aber welchen Zweck sie dienen, kann nicht mehr festgestellt werden; vielleicht bei Grube 7 bildete die dichte Reihe von Pfosten eine Stütze der abtruschenden Wand. In den Aufschüttungen blieben mächtige Schichten von Asche und durchgebrannter Erde übrig. In der Ecke von Grube 9 war ein Keller eingetieft und in seiner Aufschüttung lag ein verkrümmtes Skelett. Es war teilweise von der eingestürzten Kellerdecke verschüttet.

1 ab. 7
Rajhrad /okr. Brno-venkov/. Sídliště horákovské kultury, 1 kostra v severozápadním rohu jámy č. 9 ;
2 celkový pohled na skupinu jam horákovské kultury od severovýchodu. - Siedlung der Horákov-
er Kultur. 1 Skelett in der nordwestlichen Ecke der Grube Nr. 9 ; 2 Gesamtansicht auf eine Gruppe von Gruben der
Horákov-er Kultur von Nordost.

P Ř E H L E D V Ý Z K U M Ů 1 9 7 5

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : Doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : nádobka z velatického žárového hrobu ze Šlapanic
Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné